

ASTRONOMİ

Prof. Dr. Osman DEMİRCAN

GÜNEŞ SİSTEMİ İÇİNDEKİ TOZ MİKTARI

Güneş sistemi üyeleri çekimsel tedirginlikler sonucu kararlı konumlarını koruyamazlarsa, yörüngeleri dairesel olmaktan çıkar ve diğer üyelerle çarpışma olasılıkları artar. Bu cisimler sistem içinde art arda çarpışmalar sonucu ufalanır, sonuçta toz haline gelirler ve zamanla çekim etkisiyle diğer üyelerin yüzeyine inerler. Ay yüzeyindeki kalın toz tabakası bu şekilde oluşmuştur. Dünya'ya da bu şekilde her gün uzaydan küçümsemeyecek ölçülerde toz yağmaktadır. Özellikle küçük gezegenler bölgesinde sık olan çarpışmalar sonucu oluşan toz parçacıklarının çok küçük olanları, güneş rüzgarının etkisiyle sistemin dış kısımlarına itilip yayılmakta, biraz büyükçe parçacıklardan oluşan tozlar ise gezegenlerin çekim etkisiyle onların yüzeyine inmekte, en büyük kısmı da Güneş etrafında yoğunlaşmaktadır. İçinde saçılan güneş ışınıyla aydınlanan bu toz, özel koşullarda Dünya'dan Zodyak ışığı olarak görünmektedir. Toz yoğunluğu Güneş yöresinde daha fazla olduğu için, Zodyak ışığı, Güneş battıktan hemen sonra veya doğmadan az önce tutulum düzleminde farkedilir. Hatta gökyüzünde güneş yönünün 180° ters tarafında yine tozun neden olduğu yaygın bir ışınım bölgesi vardır. Gözün farketmediği bu ışınım bölgesi, ancak fotoelektrik ölçümlerle saptanabilmektedir. Bu ışınım bölgesi büyük olasılıkla Dünya'nın magnetosfer kuyruğundan kaynaklanmaktadır.

JAPONYA MARS GEZEGENİNE GİDİYOR

Haziran 1990'da Colorado'da Mars gezegeni üzerine yapılan uluslararası bir toplantıda Japon delegesinin bildirdiğine göre "2057 yılında 150 Japon, Mars gezegenine yerleşmiş olacak." Japon projesine göre Japonya, 2030 yılında Mars'ta bir yerleşim merkezi kurmaya başlayacak. Yerleşim merkezi yeşil alanlar ve şişirilebilir yapıda yüzlerce evden oluşacak. Yerleşim merkezi gerekli enerjiyi antenlerle mikrodalgalar halinde Mars etrafında yörünge hareketi yapan yapay bir uydudan alacak. Delegenin bildirdiğine göre, Japon uzay organizasyonu NASDA, Sovyetler Birliği ile işbirliği gerçekleşirse,

1995'te Mars'a ilk insanlı yolculuğu yapacaklar. Diğer taraftan Başkan Bush'un açıklamasına göre Amerika Birleşik Devletleri Apollo projesinin 50. yılında Mars'a insanlı yolculuğu başlatacak. Galiba bu gidişle Mars'a yerleşmede Japonya, Amerika'yı beklemeyecek.

ORTA ÖĞRETİMDE ASTRONOMİ DERSLERİ

Astronomi dersleri, 1973 yılına kadar orta öğretim programlarında bağımsız bir ders olarak okutulmaktaydı. 1973 yılında bağımsız bir ders olmaktan çıkarılmış ve 1973-1974 yılları arasında Matematik derslerinin haftada bir veya iki saati astronomi dersine ayrılmak suretiyle öğretimine devam edilmiştir. Ancak 1974 yılında 15 Temmuz 1974 gün ve 1979 sayılı tebliğler dergisinde yayınlanan bir kararla astronomi dersleri lise edebiyat kollarından tamamen kaldırılmış, fen kollarında ise seçimlik dersler arasına konmuştur. Seçimlik dersleri açma yetkisi okul müdürlerine bırakılmış ve zaten araç-gereç, kitap ve hatta öğretmeni bulunmayan astronomi dersleri, orta öğretimde fiilen okutulamaz duruma getirilmiştir. Fen bilgisi ve fizik derslerinde işlenen astronomi konuları ise, güncellikten uzak, eski hatta yanlış bilgileri içermektedir.

